

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 64/2014-53

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 18. februára 2015 v pléne zloženom z predsedníčky Ivetty Macejkovej a zo sudcov Jany Baricovej, Ľubomíra Dobríka, Ľudmily Gajdošíkovej, Sergeja Kohuta, Milana Ľalíka, Lajosa Mészárosa, Marianny Mochnáčovej, Ladislava Orosza (sudca spravodajca) a Rudolfa Tkáčika o sťažnosti [REDACTED] zastúpeného advokátom Mgr. Róbertom Liškom, Štefánikova 882/39, Poprad, proti neústavnosti a nezákonnosti volieb starostu obce [REDACTED] konaných 15. novembra 2014, za účasti [REDACTED], zvoleného starostu obce [REDACTED], takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] z a m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. novembra 2014 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom Mgr. Róbertom Liškom, Štefánikova 882/39, Poprad, proti neústavnosti a nezákonnosti volieb starostu obce [REDAKOVANÉ] konaných 15. novembra 2014, za účasti [REDAKOVANÉ], zvoleného starostu obce [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „odporca“).

Zo sťažnosti i z predložených príloh vyplýva, že sťažovateľ kandidoval vo voľbách konaných 15. novembra 2014 za starostu obce [REDAKOVANÉ] (ďalej len „voľby starostu obce“), pri ktorých bolo do zoznamu oprávnených voličov zapísaných 1 400 voličov, z ktorých boli 1 024 voličom vydané obálky a pre voľby starostu obce bolo odovzdaných 970 platných hlasovacích lístkov. Sťažovateľ vo voľbách získal 303 hlasov, teda získal viac ako 10 % hlasov podľa § 59 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a je aktívne legitimovaný na podanie sťažnosti. Odporca podľa zápisnice miestnej volebnej komisie získal 305 hlasov, t. j. o dva hlasy viac ako sťažovateľ.

Sťažovateľ namieta predovšetkým nesprávne sčítanie hlasov v miestnej volebnej komisii, pričom výsledok volieb starostu obce považuje *«za dôsledok nezákonného postupu miestnej volebnej komisie, ktorá manipulovala s hlasovacími lístkami a touto manipuláciou skreslila a pozmenila výsledok volieb v neprospech sťažovateľa a v prospech odporcu, [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] tak, že [REDAKOVANÉ] sa stal úspešným kandidátom na starostu obce. V miestnej volebnej komisii bolo celkom 10 členov, s predsedom komisie 11, z toho celkom štyria členovia odmietli podpísať Zápisnicu o výsledku volieb v obci do obecného zastupiteľstva na starostu obce, a to pre závažné pochybenia a nezákonný postup ďalších členov volebnej komisie. Nezákonný postup volebnej komisie, v súvislosti s ktorým je víťazom volieb na starostu obce odporca, spočíval najmä v bezprecedentnej manipulácii s hlasovacími lístkami niektorými členmi volebnej komisie, v absencii krížovej kontroly hlasov, ako aj v tendenčnom, zaujatom správaní členov volebnej komisie vo vzťahu k sťažovateľovi.*

Najzávažnejšie pochybenie však vidíme v porušovaní volebnej kampane spočívajúcej v „kupovaní hlasov“ voličov v prospech sťažovateľovho protikandidáta [REDACTED].».

Sťažovateľ namieta aj porušenie pravidiel volebnej kampane, k čomu v sťažnosti uvádza:

«Dňa 8.11.2014 prišiel do obce [REDACTED] súčasný predseda Rómskej iniciatívy Slovenska (ďalej len ako „RIS“), [REDACTED]. Za stranu RIS kandidoval v komunálnych voľbách na starostu obce [REDACTED]. Menovaný predseda agitoval v časti obce, kde žijú prevažne občania rómskeho etnika, týchto dôrazne nabádal, aby v nadchádzajúcich voľbách volili kandidáta č. 1, teda [REDACTED]. Za hlasovanie im následne prisľúbil drevo a potraviny, ktoré im bezodkladne po prevzatí úradu [REDACTED] ako nový starosta zabezpečí. V takomto správaní vidíme výrazne porušenie volebnej kampane, obmedzenie slobodnej volebnej súťaže v neprospech sťažovateľa, zásah tak do pasívneho ako i aktívneho volebného práva garantovaného čl. 30 Ústavy SR. Sľubovanie majetkového prospechu a protihodnoty za hlasovanie vo voľbách je protiústavné, a ak mohlo mať čo i len hypotetický vplyv na hlasovanie voličov a výsledok volieb, tak takýto výsledok, ktorý nemal charakter spravodlivého a čestného politického zápasu nemôže byť akceptovaný.»

K námietke o nesprávnom sčítaní hlasov, resp. manipulácie s hlasovacími lístkami, ktoré mali spôsobiť nesprávny výsledok volieb, sťažovateľ ďalej uvádza:

«Miestna volebná komisia pri sčítavaní hlasov kandidátov na starostov začala počítanie od piateho kandidáta smerom ku prvému kandidátovi tak, že si najprv urobili kôpky podľa mien jednotlivých kandidátov. Na základe takého úvodného, prvého spočítavania mal kandidát č. 5, [REDACTED] 25 hlasov, kandidát č. 4, [REDACTED] 303 hlasov, kandidát č. 3. [REDACTED] 67 hlasov, kandidát č. 2, [REDACTED] 270 hlasov a kandidát č. 1 [REDACTED] mal 305 hlasov.

Avšak pri spočítavaní kôpky s hlasovacími lístkami s menom kandidáta č. 1, [REDACTED], sa v tejto našli dva hlasovacie lístky s menom kandidáta č. 4, [REDACTED] a jeden hlasovací lístok s menom kandidáta [REDACTED]. [REDACTED] tak mal mať regulárne 305 hlasov, nie 303. Tieto hlasovacie lístky priradil predseda miestnej volebnej

komisie, [REDACTED] k ďalším hlasovacím lístkom kandidátov a hlasy dopísal aj na lístok, na ktorý si ako predseda robil svoje vlastné poznámky. Počas sčítavania hlasov však jeho priebeh rušil pozorovateľ, pán [REDACTED], a to tým, že si do mobilného telefónu hlasným spôsobom ťukal počty hlasov kandidáta [REDACTED] podľa toho, ako počítal predseda pri úvodnom sčítavaní. Ešte pred riadnym skončením sčítavania vybehol hlučne pred volebnú miestnosť s tým, že jednoznačným víťazom je [REDACTED]. Pozorovateľ [REDACTED] vyvolal chaos, takže von ešte pred sčítaním hlasov vyšli aj ďalší členovia volebnej komisie a jeden z členov, [REDACTED] ho upozornil, že výsledky ešte nie sú konečné, že sa musia opakovane prepočítať hlasy. Po tom, čo sa člen komisie [REDACTED], ktorý zabezpečoval poriadok pred volebnou miestnosťou vrátil do volebnej miestnosti k sčítavaniu, bolo mu zo strany predsedu MVK [REDACTED] oznámené, že sčítavanie už skončilo, vykonať ho mali ostatní členovia komisie a kandidát č. 4, [REDACTED] nemá 305 hlasov, ale len 303. Členka komisie [REDACTED], ktorá toto sčítavanie tiež mala vykonať, však v priebehu kedy došlo k jeho pozastaveniu volebnú miestnosť opustila a odišla na toaletu.

Ďalší z pozorovateľov, [REDACTED], syn kandidáta, vyjadril presvedčenie, že tieto hlasovacie lístky vyniesla a znehodnotila práve [REDACTED], keďže aj napriek snahe členov komisie sa tieto dva hlasovacie lístky nenašli. Keďže ich však predseda Komisie mal zapísané vo svojich poznámkach, požiadal ho zapisovateľ, [REDACTED], aby mu originál týchto poznámok vydal, že ich uvedie ako prílohu v zápisnici. Predseda komisie však originál týchto poznámok znehodnotil a vyhodil. Zapisovateľ z týchto poznámok vyhotovil jednu kópiu. Z vyššie uvedeného opisu skutkového priebehu spočítavania hlasov je evidentné, že tieto boli sčítavané nedbalým spôsobom, nedošlo ani ku krížovému sčítaniu hlasov (dokonca sa ani neprerátavali hlasovacie lístky s menami ostatných kandidátov, prepočítavali sa len hlasy kandidáta č. 1, [REDACTED] a kandidáta č. 4, [REDACTED]), s hlasovacími lístkami bolo manipulované, časť členov volebnej komisie opúšťala v priebehu sčítavania volebnú miestnosť, predsedom deklarované súčty hlasovacích lístkov po tom, čo sa sčítavanie prerušilo už nesedeli. Aj vzhľadom k týmto závažným nedostatkom odmietli členovia komisie, [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED]

██████ podpísať zápisnicu, pretože nesúhlasili ani s priebehom sčítavania výsledkov volieb, ani so samotným zistením výsledkom.»

Vzhľadom na uvedené skutočnosti sa sťažovateľ domáha, aby ústavný súd rozhodol tak, že „... zruší napadnutý výsledok volieb starostu obce ██████ zo dňa 16. 11. 2014“.

Ústavný súd uznesením č. k. PL. ÚS 64/2014-8 zo 17. decembra 2014 prijal sťažnosť na ďalšie konanie a následne odporcu vyzval, aby sa k nej vyjadril. Odporca vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 15. januára 2015 k sťažovateľovej námietke týkajúcej sa porušenia pravidiel volebnej kampane, ktorú považuje za účelovú, predovšetkým uviedol: „V prvom rade je potrebné uviesť, že ja ako kandidát na starostu obce som riadne a zákonne viedol celú volebnú kampaň a nie som si vedomý žiadneho porušenia zákona. Pokiaľ ide o tvrdenia, že som niekomu niečo sľúbil (drevo a potraviny) - nie je to pravda a nikdy som nikomu nič nesľuboval v súvislosti s komunálnymi voľbami.“ Vo vzťahu k námietke nesprávneho sčítania hlasov, resp. manipulácie s hlasovacími lístkami odporcu poukazuje na skutočnosť, že nemá žiadne vedomosti o údajnom manipulovaní pri sčítavaní hlasov a považuje postup miestnej volebnej komisie za „správny a zákonný“. Vzhľadom na uvedené skutočnosti odporca navrhuje, aby ústavný súd po vykonaní dokazovania sťažnosť sťažovateľa proti výsledku volieb starostu obce ██████ konaných 15. novembra 2014 zamietol.

II.

Všeobecné východiská pre rozhodovanie volebných sťažností

Podľa čl. 129 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd rozhoduje o ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy.

Z čl. 129 ods. 2 ústavy vyplýva oprávnenie, ako aj povinnosť ústavného súdu preskúmavať na základe volebných sťažností tak ústavnosť, ako aj zákonnosť namietaných volieb.

Podstatou ochrany ústavnosti vo volebných veciach je ochrana základných práv zaručených v čl. 30 ústavy, t. j. predovšetkým aktívneho a pasívneho volebného práva. Ústava garantuje všetkým oprávneným voličom voliť svojich zástupcov do voľbami kreovaných orgánov verejnej moci (aktívne volebné právo), t. j. rozhodovať o personálnom, resp. politickom zložení nimi volených orgánov verejnej moci (čl. 30 ods. 1 ústavy), pričom garantuje tiež všeobecnosť, rovnosť a priamosť volebného práva, ako aj jeho vykonanie tajným hlasovaním (čl. 30 ods. 3 ústavy). Zároveň ústava garantuje predovšetkým prostredníctvom čl. 30 ods. 4 možnosť (právo) občanov, a vo vzťahu k voľbám orgánov územnej samosprávy aj cudzincov s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky (čl. 30 ods. 1 druhá veta ústavy), uchádzať sa o zvolenie do funkcie starostu obce alebo funkcie poslanca obecného zastupiteľstva za rovnakých podmienok [pasívne volebné právo (PL. ÚS 20/2011, m. m. PL. ÚS 18/07)].

Pod zákonnosťou volieb do orgánov územnej samosprávy treba rozumieť uskutočnenie volieb v súlade so všetkými dotknutými volebnými predpismi s právnou silou zákona (m. m. PL. ÚS 34/99 alebo PL. ÚS 82/07), pričom podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu zistená nezákonnosť volieb do orgánov územnej samosprávy musí byť v príčinnej súvislosti s takým následkom porušenia práv dotknutých osôb, ktoré je v konečnom dôsledku porušením volebného práva a jeho princípov (PL. ÚS 20/2011, m. m. PL. ÚS 21/94 alebo PL. ÚS 82/07).

Základným interpretačným pravidlom pre zákony, ktoré bližšie upravujú výkon politických práv, je čl. 31 ústavy, podľa ktorého zákonná úprava všetkých politických práv a slobôd a jej výklad a používanie musia umožňovať a ochraňovať slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Citované ustanovenie ústavy má priamu spojitosť so všetkými politickými právami vyjadrenými v ústave a svojou povahou

ovplyvňuje formovanie politických síl v demokratickej spoločnosti. Slobodná súťaž politických síl nachádza svoje vyjadrenie predovšetkým vo voľbách a je základným predpokladom a podmienkou fungovania demokratického štátu (m. m. PL. ÚS 19/98, PL. ÚS 82/07).

Podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže a) vyhlásiť voľby za neplatné, b) zrušiť napadnutý výsledok volieb, c) zrušiť rozhodnutie volebnej komisie a vyhlásiť za zvoleného toho, kto bol riadne zvolený, d) sťažnosť zamietnuť.

Podľa § 63 ods. 2 zákona o ústavnom súde v prípadoch uvedených v odseku 1 písm. a) až c) ústavný súd rozhoduje nálezom.

Právomoc zrušiť napadnutý výsledok volieb alebo vyhlásiť voľby za neplatné podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde uplatní ústavný súd v súlade so svojou stabilizovanou judikatúrou len vtedy, ak k porušeniu volebného zákona [zákona Slovenskej národnej rady č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o voľbách do orgánov samosprávy obcí“ alebo aj „volebný zákon“)] dôjde spôsobom ovplyvňujúcim slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Na uplatnenie tohto oprávnenia ústavného súdu sa vyžaduje hrubé alebo závažné porušenie, prípadne opätovné porušenie zákonov upravujúcich prípravu a priebeh volieb (napr. PL. ÚS 17/94, PL. ÚS 19/94, PL. ÚS 50/99). Nie každé porušenie volebného zákona teda vyvoláva nevyhnutne neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta. Ústavný súd každý prípad posudzuje materiálne, prihliada pritom tak na účel a zmysel volebného zákona, ako aj na princípy volebného práva uznávané spoločenstvom demokratických štátov. Neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta môže spôsobiť len také závažné porušenie volebného zákona, ktoré už spochybňuje výsledky volieb a ktoré odôvodnene vyvoláva pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú prejavom skutočnej vôle voličov (PL. ÚS 20/2011).

Vo všeobecnosti platí, že na to, aby ústavný súd vyhovel volebnej sťažnosti, ktorou sa sťažovateľ domáha vyhlásenia volieb za neplatné, alebo zrušenia napadnutého výsledku

volieb, musia byť splnené tri základné predpoklady: a) zistenie protizákonnosti volieb, t. j. porušenie zákonov upravujúcich organizáciu a priebeh volieb, resp. zákonov, ktoré s nimi bezprostredne súvisia, b) príčinná súvislosť medzi zistenou protizákonnosťou volieb a sťažovateľom namietaným výsledkom volieb a c) intenzita protizákonnosti volieb, ktorá už spochybňuje výsledky volieb a ktorá odôvodnene vyvoláva pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú (boli) prejavom skutočnej vôle voličov (m. m. PL. ÚS 73/07). Dôležitým komponentom volebného súdnictva je teda zisťovanie intenzity volebných nedostatkov z hľadiska ich vplyvu na rozhodovanie voličov a najmä na výsledok volieb.

Súčasťou zákonom predpísaných náležitostí volebnej sťažnosti sú aj dôvody, pre ktoré sa voľby napádajú, s označením dôkazov [§ 60 ods. 1 písm. b) zákona o ústavnom súde]. Vo vzťahu k voľbám, ktorých výsledok už bol uverejnený v zmysle príslušných ustanovení volebného zákona (v tomto prípade podľa § 45), platí prezumpcia ich ústavnosti a zákonnosti, ktorá platí dovtedy, kým ústavný súd o voľbách napadnutých volebnou sťažnosťou v zmysle § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde rozhodne inak ako zamietnutím volebnej sťažnosti. Namietané protiústavné alebo nezákonné konanie musí mať priamy vplyv na dosiahnutý výsledok volieb. Túto skutočnosť musí sťažovateľ nielen namietiť, ale aj doložiť exaktnými dôkazmi. Nestačí samotné označenie dôkazov (PL. ÚS 17/94, PL. ÚS 5/03 a PL. ÚS 35/03). Súčasťou zákonných náležitostí sťažnosti sú totiž aj dôvody, pre ktoré sa voľby napádajú, s označením dôkazov [§ 60 ods. 1 písm. b) zákona o ústavnom súde]. Funkcia ústavného súdu v rámci prieskumu ústavnosti a zákonnosti volieb nemôže byť vykladaná tak extenzívne, že by v konečnom dôsledku jeho činnosť mala nahradzovať, prípadne dopĺňovať činnosť na to povolaných volebných či iných orgánov, a to dokonca v tom smere, že iba na základe špekulatívne formulovaných námietok bude ústavný súd podrobne rekonštruovať celý volebný proces (m. m. PL. ÚS 3/2010).

Na základe uvedených právnych východísk ústavný súd preskúmal námietky sťažovateľa formulované vo volebnej sťažnosti.

III.

Preskúmanie námietok sťažovateľa

II.1 K námietke nesprávneho sčítania hlasov, resp. manipulácie s hlasovacími lístkami

Sťažovateľ namieta, že manipuláciou s hlasovacími lístkami pri sčítaní hlasov kandidátov na funkciu starostu obce došlo k vyhláseniu nesprávneho výsledku volieb v prospech odporcu. Nezákonný postup miestnej volebnej komisie mal podľa sťažovateľa okrem manipulácie s hlasovacími lístkami spočívať aj v absencii krížovej kontroly hlasovacích lístkov a v zaujatosti viacerých členov miestnej volebnej komisie k sťažovateľovi. Ústavný súd považoval túto námietku za kľúčovú, zvlášť s prihliadnutím na skutočnosť, že medzi sťažovateľom a odporcom bol podľa zápisnice miestnej volebnej komisie o výsledku volieb v obci do obecného zastupiteľstva a starostu obce [REDACTED] (ďalej len „zápisnica“) rozdiel len dvoch hlasov v prospech odporcu.

Podľa § 11 ods. 6 zákona o voľbách do orgánov samosprávy obcí volebná komisia je uznášaniaschopná, ak je prítomná väčšina jej členov. Na platnosť uznesenia je potrebná väčšina hlasov prítomných členov. V prípade rovnosti hlasov sa návrh považuje za zamietnutý. O priebehu zasadania vyhotovuje volebná komisia zápisnicu.

Podľa § 43 ods. 1 zákona o voľbách do orgánov samosprávy obcí miestna volebná komisia vyhotoví dvojmo zápisnicu o výsledku volieb v obci. Zápisnicu podpíše predseda a ostatní členovia komisie a zapisovateľ komisie. Dôvody odmietnutia podpisu sa poznamenajú.

Podľa § 37 ods. 1 zákona o voľbách do orgánov samosprávy obcí po ukončení hlasovania dá predseda okrskovej volebnej komisie zapečatiť nepoužité hlasovacie lístky a obálky a potom dá otvoriť volebnú schránku. Ak okrsková volebná komisia použila na výslovnú žiadosť jednotlivých voličov aj prenosnú volebnú schránku, komisia obsah schránok po ich otvorení zmieša.

Podľa § 37 ods. 2 zákona o voľbách do orgánov samosprávy obcí okrsková volebná komisia vyberie obálky s hlasovacími lístkami z volebnej schránky, spočíta obálky a porovná počet obálok so záznamami v zozname voličov. Neúradné obálky komisia vylúči.

Podľa § 37 ods. 3 zákona o voľbách do orgánov samosprávy obcí po vybratí hlasovacích lístkov z obálok okrsková volebná komisia rozdelí hlasovacie lístky pre voľby do obecného (mestského) zastupiteľstva a osobitne pre voľby starostu obce (primátora). Potom zistí počet platných hlasov odovzdaných pre jednotlivých kandidátov. Výsledky zapíše do zápisnice o hlasovaní.

Podľa § 37 ods. 4 zákona o voľbách do orgánov samosprávy obcí každý člen okrskovej volebnej komisie môže nazerať do hlasovacích lístkov. Predseda okrskovej volebnej komisie kontroluje správnosť sčítania hlasov.

Podľa § 38 ods. 1 zákona o voľbách do orgánov samosprávy obcí neplatný je hlasovací lístok,

- a) ktorý nie je na predpísanom tlačíve,
- b) ktorý nie je upravený podľa § 31 ods. 4,
- c) ak volič na hlasovacom lístku neoznačil zakrúžkovaním ani jedného kandidáta, alebo ak označil zakrúžkovaním viac kandidátov, než má byť vo volebnom obvode zvolených do obecného (mestského) zastupiteľstva, alebo neoznačil zakrúžkovaním ani jedného kandidáta na funkciu starostu obce (primátora), alebo ak zakrúžkovaním označil viac ako jedného kandidáta na takúto funkciu.

Podľa § 40 ods. 2 zákona o voľbách do orgánov samosprávy obcí okrsková volebná komisia zapečatí hlasovacie lístky, obálky a zoznamy voličov a odovzdá ich spolu s ostatnými volebnými spismi obci do úschovy.

Zákonodarca upravil v citovanom § 38 ods. 1 zákona o voľbách do orgánov samosprávy obcí posudzovanie platnosti hlasovacích lístkov spôsobom negatívnej enumerácie. Z takejto konštrukcie právnej úpravy vyplýva interpretačný záver, podľa ktorého hlasovací lístok, ktorý napĺňa čo i len jeden z dôvodov neplatnosti, nemožno považovať za platný hlasovací lístok.

Z textu § 38 ods. 1 písm. b) v spojení s textom § 31 ods. 4 zákona o voľbách do orgánov samosprávy obcí zjavne vyplýva, že hlasovací lístok, ktorý nie je označený zakrúžkovaním poradového čísla kandidáta, nemožno uznať za platný. Na tejto skutočnosti nemôže nič zmeniť fakt, že posudzovanie hlasovacích lístkov by v konkrétnom prípade bolo prípadne benevolentnejšie u všetkých kandidátov (m. m. PL. ÚS 21/99).

Ústavný súd si na účely posúdenia námietky týkajúcej sa manipulácie pri sčítavaní hlasov vyžiadal z Obecného úradu v [REDAKOVANÉ] volebnú dokumentáciu. Zo zápisnice miestnej volebnej komisie ústavný súd zistil, že vo volebnom okrsku (v obci [REDAKOVANÉ]) bolo zapísaných do zoznamu voličov celkom 1 400 osôb, z ktorých boli 1 024 voličom vydané obálky, a pre voľby starostu obce bolo odovzdaných 970 platných hlasovacích lístkov. V obci bol vytvorený jeden volebný okrsk, pričom voľby starostu zabezpečovala miestna volebná komisia, ktorá plnila v zmysle § 15 ods. 5 zákona o voľbách do orgánov samosprávy obcí úlohy okrskovej volebnej komisie. Miestna volebná komisia bolo jedenásťčlenná, pričom štyria členovia tejto komisie zápisnicu nepodpísali s odôvodnením, že nesúhlasia so zistenými výsledkami sčítavania hlasov pre jednotlivých kandidátov na post starostu obce.

Podľa zápisnice miestnej volebnej komisie bolo pri voľbách starostu obce v prospech [REDAKOVANÉ] (odporcu) ako kandidáta č. 1 odovzdaných 305 platných hlasovacích lístkov, v prospech [REDAKOVANÉ] ako kandidáta č. 2 bolo odovzdaných 270 platných hlasovacích lístkov, v prospech [REDAKOVANÉ] ako kandidáta č. 3 bolo odovzdaných 67 platných hlasovacích lístkov, v prospech [REDAKOVANÉ] (sťažovateľa) ako kandidáta č. 4 bolo

odovzdaných 303 hlasovacích lístkov a v prospech [REDAKOVANÉ] ako kandidáta č. 5 bolo odovzdaných 25 platných hlasovacích lístkov.

Ústavný súd preskúmal vyžiadanú volebnú dokumentáciu obce [REDAKOVANÉ] a zistil, že táto obsahuje kartónovú škatuľu „Komunálne voľby 2014“, hneďú kartónovú škatuľu, ktorá bola prelepená bielou páskou, v ktorej boli obálky odovzdané vo voľbách starostu obce a poslancov obecného zastupiteľstva a nezapečatená kartónová škatuľka, obsahom ktorej bola zápisnica miestnej volebnej komisie, pomocný sčítací hárok, nepoužité hlasovacie lístky pre voľbu starostu obce a voľbu poslancov obecného zastupiteľstva a nepoužité obálky.

Následne ústavný súd prepočítal hlasovacie lístky odovzdané podľa zápisnice miestnej volebnej komisie vo voľbách na starostu obce, pričom zistil, že platne odovzdaných bolo 973 hlasovacích lístkov, z toho kandidát č. 1 [REDAKOVANÉ] (odporca) získal 306 hlasov, kandidát č. 2 [REDAKOVANÉ] 270 hlasov, kandidát č. 3 [REDAKOVANÉ] 67 hlasov, kandidát č. 4 [REDAKOVANÉ] 303 hlasov (sťažovateľ) a kandidát č. 5 [REDAKOVANÉ] 27 hlasov.

Vychádzajúc z obsahu volebnej sťažnosti a návrhu sťažovateľa, ústavný súd nariadil na 3. február 2015 výsluch svedkov [REDAKOVANÉ], člena miestnej volebnej komisie, [REDAKOVANÉ], zapisovateľa miestnej volebnej komisie, [REDAKOVANÉ], predsedu miestnej volebnej komisie, a [REDAKOVANÉ], člena miestnej volebnej komisie. Na výsluch sa nedostavil z dôvodu choroby svedok [REDAKOVANÉ] (predvolanie mal riadne a včas vykázané). Výsluch svedkov v budove ústavného súdu vykonal z poverenia pléna ústavného súdu sudca spravodajca. Výsluchu svedkov sa zúčastnil sťažovateľ a jeho právny zástupca, ako aj odporca.

Z výsluchu [REDAKOVANÉ] vyplynuli najmä tieto skutočnosti:

[REDAKOVANÉ] bol do miestnej volebnej komisie delegovaný za politickú stranu KĽS. Menovaný pri výsluchu potvrdil, že pri prvom sčítavaní hlasovacích lístkov pre voľbu starostu obce sa v kôpke, v ktorej mali byť len hlasovacie lístky určené pre kandidáta č. 1

(odporcu), nachádzali aj dva hlasovacie lístky s hlasmi určenými pre kandidáta č. 4 [REDACTED] (sťažovateľa), takže podľa toho mal odporca pri prvom sčítavaní získať len 303 hlasov, a nie 305 hlasov. Na dva hlasovacie lístky určené údajne pre sťažovateľa, ktoré mali byť v kôpke pre odporcu, podľa svedka poukázal predseda miestnej volebnej komisie, ktorý zároveň túto skutočnosť poznamenal na pomocný sčítavací hárok, na ktorom priradil k hlasom určeným pre [REDACTED] 2 hlasy a nariadil vykonanie kontrolného sčítania. Po ďalšom prepočítavaní hlasovacích lístkov, ktoré sa už neuskutočnilo za prítomnosti všetkých členov miestnej volebnej komisie, bol podľa svedka výsledok pre [REDACTED] 306 hlasov, keďže zapisovateľ miestnej volebnej komisie našiel ďalší hlasovací lístok určený pre odporcu. Po nasledujúcom kontrolnom sčítavaní bol však podľa svedka výsledok pre [REDACTED] už len 305 hlasov. Svedok ďalej uviedol, že pre nezrovnalosť pri výsledkoch oboch kandidátov zápisnicu nepodpísal, a nebol ani prítomný pri zapečatovaní volebnej dokumentácie.

Svedok [REDACTED], ktorý vykonával funkciu zapisovateľa miestnej volebnej komisie, vo svojej výpovedi potvrdil, že pri prvom sčítaní boli zaznamenané 2 hlasy v prospech sťažovateľa, pričom predseda miestnej volebnej komisie túto skutočnosť vyznačil na pomocnom sčítacom hárku a následne navrhol ďalšie prepočítanie hlasov. Po tomto kontrolnom prepočítavaní hlasov sa podľa svedka zistilo, že kandidát č. 1 [REDACTED] získal 305 hlasov a kandidát č. 4 [REDACTED] získal 303 hlasov. Svedok ďalej uvádza, že počas archivácie objavil ešte jeden hlasovací lístok určený pre [REDACTED] [REDACTED] zamiešaný v kôpke hlasovacích lístkov určených pre kandidáta č. 2 [REDACTED], na základe čoho prebehlo ďalšie kontrolné prepočítavanie hlasovacích lístkov odovzdaných pre [REDACTED], po skončení ktorého mal [REDACTED] opätovne len 305 hlasov. Svedok ďalej uviedol, že po spísaní zápisnice ju spolu s predsedom miestnej volebnej komisie zaviezli obvodnej volebnej komisii, pričom 4 členovia miestnej volebnej komisie, ktorí zápisnicu odmietli podpísať, následne odišli, a preto pri zapečatení volebnej dokumentácie boli prítomní už len zostávajúci šiesti členovia komisie. Svedok ako zamestnanec obce volebnú dokumentáciu následne prevzal do úschovy.

Svedok [REDACTED], ktorý bol predsedom miestnej volebnej komisie, vo svojej výpovedi potvrdil existenciu nezhôd pri sčítavaní hlasov pre kandidátov č. 1 a č. 4, fyzickú existenciu dvoch hlasovacích lístkov s hlasmi odovzdanými v prospech sťažovateľa v kôpke s hlasovacími lístkami určenými pre odporcu však nepotvrdil. Hlasovacie lístky pre oboch kandidátov na starostu boli následne niekoľkokrát prepočítané, pričom po každom sčítaní uskutočnenom rôznymi členmi miestnej volebnej komisie táto dospela k rovnakému záveru, aký bol následne uvedený v zápisnici.

Ústavný súd v priebehu konania o sťažnosti zistil, že pozorovatelia, ktorí sa zúčastnili volieb do orgánov samosprávy obce [REDACTED] konaných 15. novembra 2014 ([REDACTED] a [REDACTED]), podali 17. a 18. novembra 2014 trestné oznámenia pre podozrenie zo spáchania prečinu marenia prípravy a priebehu volieb a referenda podľa § 351 ods. 2 písm. a) Trestného zákona, ku ktorému malo dôjsť 16. novembra 2014 na Obecnom úrade v [REDACTED] počas sčítavania hlasov jednotlivých kandidátov na post starostu obce. Poverení príslušníci Obvodného oddelenia Policajného zboru Slovenskej republiky v Krompachoch uzneseniami ČVS:ORP-1451/KR-SN-2014 zo 16. decembra 2014 a ČVS:ORP-1449/KR-SN-2014 z 10. decembra 2014 (ďalej len „uznesenia Obvodného oddelenia v Krompachoch“) obe trestné oznámenia odmietli, keďže nebol dôvod na začatie trestného stíhania alebo na postup podľa § 197 ods. 2 Trestného poriadku.

Z označených uznesení Obvodného oddelenia v Krompachoch vyplynuli pre posúdenie sťažnosti tieto rozhodujúce skutočnosti: „*Výpovede členov volebnej komisie a pozorovateľov sú protichodné tvrdenia v tom, kto údajne našiel volebné lístky na kandidáta [REDACTED], kde väčšina členov volebnej komisie trvá na tom, že aj keď [REDACTED] tvrdí, že našiel dva volebné lístky [REDACTED] oni ich nevideli neskontrolovali a nevideli, kde ich kto položil. ... Po zistení, že [REDACTED] má len 303 hlasov začal vo volebnej miestnosti ruch zo strany pozorovateľa [REDACTED] ml. nakoľko tento mal podozrenie, že dva hlasy jeho otca vyniesla von [REDACTED] keď bola vonku na WC. Väčšina členov volebnej komisie však vypovedá, že počas zrátavania hlasov kandidátov na starostu nebola žiadna prestávka a vtedy nik z volebnej miestnosti nebol von.*

Prestávka bola pred zráťavaním hlasov na starostu a ďalšia po zráťaní hlasov. Vzhľadom k týmto zisteným skutočnostiam členovia volebnej komisie prekontrolovali kôpky všetkých kandidátov na starostov no údajne stratené dva hlasy kandidáta [REDAKOVANÉ] nenašli. Mal sa však nájsť lístok na kandidáta [REDAKOVANÉ], ktorý by tým pádom mal mať 306 hlasov. No ani tento hlasovací lístok väčšina členov komisie nevidela. ... Aj napriek odlišným výpovediam členov volebnej komisie, pozorovateľov a zapisovateľa všetci sa zhodli na jednom, že nik z prítomných nevidel nikoho ako berie z kôp volebnej lístky, alebo iným spôsobom s nimi manipuluje. ... Počas trojnásobného zráťavania volebných lístkov, ktoré všetci prítomní zráťavali naraz a za kontroly všetkých prítomných stále vyšlo pre kandidáta [REDAKOVANÉ] 303 hlasov a pre kandidáta [REDAKOVANÉ] 305 hlasov.“

Vzhľadom na skutočnosť, že v rámci trestného konania poverení príslušníci Obvodného oddelenia v Krompachoch vykonali výsluchy všetkých členov miestnej volebnej komisie, ako aj oboch pozorovateľov a rovnako aj zapisovateľa miestnej volebnej komisie, ústavný súd nepovažoval za potrebné vykonať právnym zástupcom sťažovateľa navrhnutý dôkaz a predvolať na výsluch ďalších členov miestnej volebnej komisie.

Sumarizujúc svoje zistenia, ústavný súd konštatuje, že aj keď z výsluchov svedkov možno zhodne vyvodiť existenciu určitých nezrovnalostí pri prepočítavaní hlasovacích lístkov určených pre kandidátov č. 1 a č. 4 (rôzne celkové výsledky získaných platných hlasov kandidátov na starostu obce pri jednotlivých prepočítavaniach, pozn.), prostredníctvom vykonaného dokazovania sa nepreukázala manipulácia s hlasovacími lístkami žiadnym z členov miestnej volebnej komisie. Manipulácia s hlasovacími lístkami v konečnom dôsledku nebola preukázaná ani v trestných konaniach, v rámci ktorých Obvodné oddelenie v Krompachoch uzneseniami trestné oznámenia pozorovateľov odmietlo („všetci sa zhodli na jednom, že nik z prítomných nevidel nikoho ako berie z kôp volebnej lístky, alebo iným spôsobom s nimi manipuluje“).

Vzhľadom na uvedené ústavný súd považuje tvrdenie sťažovateľa o tom, že členovia miestnej volebnej komisie manipulovali s hlasovacími lístkami, a tým skreslili výsledok

volieb v neprospech sťažovateľa, za nepreukázané, na čom nemôže nič zmeniť skutočnosť, že štyria členovia miestnej volebnej komisie zápisnicu nepodpísali a vyslovili v nej „*nesúhlas so zistenými výsledkami na starostu obce*“.

Nad rámec uvedeného záveru ústavný súd navyše poukazuje na svoje zistenie získané prepočítaním hlasov odovzdaných pre kandidátov č. 1 a č. 4 na funkciu starostu obce, podľa ktorého odporca v skutočnosti dostal 306 hlasov, t. j. o jeden hlas viac, než je uvedené v zápisnici, a teda o tri hlasy viac ako sťažovateľ. Za týchto okolností by aj prípadné stotožnenie sa s tvrdením sťažovateľa o manipulácii s dvomi hlasovacími lístkami, ktoré mali byť odovzdané v jeho prospech, nespôsobilo iný výsledok volieb, t. j. aj v takomto prípade by víťazom volieb bol odporca.

III.2 K námietke porušenia pravidiel volebnej kampane

Sťažovateľ v súvislosti s námietkou založenej na tvrdení, že došlo k porušeniu pravidiel volebnej kampane, v sťažnosti uvádza, že 8. novembra 2014 sa volebnej kampane v prospech odporcu, ktorý kandidoval za politickú stranu Rómska iniciatíva Slovenska (RIS), zúčastnil predseda tejto politickej strany [REDAKOVANÉ], ktorý „*agitoval v časti obce, kde žijú prevažne občania rómskeho etnika, týchto dôrazne nabádal, aby v nadchádzajúcich voľbách volili kandidáta č. 1, teda [REDAKOVANÉ]*“. Sťažovateľ ďalej uviedol, že spôsob vedenia volebnej kampane odporcu, ktorá spočívala v sľubovaní majetkového prospechu a protihodnoty (prostredníctvom predsedu politickej strany RIS) za hlasovanie vo voľbách na starostu obce (prostredníctvom predsedu politickej strany RIS), nemal charakter spravodlivého a čestného politického zápasu. Odporca vo svojom vyjadrení k tejto námietke zdôraznil, že viedol volebnú kampaň v súlade so zákonom a nikomu nič osobne nesľuboval.

Podľa § 30 ods. 1 zákona o voľbách do orgánov samosprávy obcí volebná kampaň je činnosť politickej strany, nezávislého kandidáta, prípadne ďalších subjektov zameraná

na podporu alebo slúžiaca na prospech kandidujúcej politickej strany alebo nezávislého kandidáta vrátane inzercie alebo reklamy prostredníctvom rozhlasového a televízneho vysielania podľa odseku 4, hromadných informačných prostriedkov, plagátov alebo iných nosičov informácií.

Z citovanej dikcie § 30 ods. 1 zákona o voľbách do orgánov samosprávy obcí nepochybne možno vyvodíť, že za volebnú kampaň v prospech sťažovateľa treba považovať aj agitáciu predsedu politickej strany, za ktorú vo voľbách kandidoval.

V súvislosti s posudzovaním tejto námietky sťažovateľa ústavný súd vzal do úvahy svoju doterajšiu judikatúru (m. m. PL. ÚS 6/06), v ktorej na jednej strane uvádza, že zákon o voľbách do orgánov samosprávy obcí neustanovuje explicitne zákaz nekalých praktík vo volebnej kampani, ale na druhej strane zároveň zdôrazňuje, že z čl. 30 a čl. 31 ústavy, z § 30 ods. 1 zákona o voľbách do orgánov samosprávy obcí, nepriamo z § 336a Trestného zákona (trestný čin volebnej korupcie) a z judikatúry ústavného súdu možno odvodiť istý minimálny, minimalistický, štandard férovosti volebnej kampane, ktorého rešpektovanie je žiaduce primerane zohľadňovať pri rozhodovaní o volebných sťažnostiach.

Bez potreby prehodnocovať doterajšiu judikatúru ústavný súd nad jej rámec podčiarkuje, že nie každá neférovosť pri vedení volebnej kampane musí vyvolať právne dôsledky, a v konkretizácii na vec sťažovateľa ďalej uvádza, že rôznorodé predvolebné sľuby či verejné prisľuby kandidátov, resp. kandidujúcich subjektov, vrátane sľubov s majetkovým obsahom tvoria pri priamej komunikácii kandidátov na volené funkcie (resp. ich zástupcov) s voličmi štandardnú súčasť volebnej kampane. Predvolebné sľuby a verejne deklarované prisľuby kandidátov na volené funkcie s majetkovým obsahom ale ústavný súd nemôže považovať automaticky za neprípustné formy volebnej agitácie, či dokonca prejavy volebnej korupcie o to viac, že kvalifikácia tohto typu konania patrí do sféry pôsobnosti orgánov činných v trestnom konaní, resp. všeobecných súdov. Za týchto okolností je dôležité, aby ústavný súd posudzoval obdobné námietky sťažovateľov pri rozhodovaní o volebných sťažnostiach s primeranou mierou zdržanlivosti, a to o to viac,

že izolovaný verejný prísľub spravidla sám osebe nie je spôsobilý bezprostredne a priamo ovplyvniť rozhodovanie voličov. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje aj na svoju doterajšiu judikatúru, v ktorej už viackrát pri posudzovaní námietok sťažovateľov smerujúcich proti porušovaniu pravidiel volebnej kampane zdôraznil, že nemožno podceňovať voliča. Len intenzívnejší tlak na voliča prostredníctvom neférových praktík, by totiž podľa názoru ústavného súdu mohol byť spôsobilý ovplyvniť tvorbu jeho slobodnej vôle a zakladať tak volebnú vadu, ktorej dôsledkom by mohlo byť aj zrušenie výsledku volieb (m. m. PL. ÚS 78/2011).

Nad rámec už uvedeného ústavný súd pri vyhodnocovaní tejto námietky sťažovateľa v kontexte s jeho návrhom na zrušenie výsledku volieb považoval za podstatné aj tú skutočnosť, že bola formulovaná vo všeobecnej rovine, pričom navyše sťažovateľ v nej ani len netvrdil, že by odporca osobne sľuboval niekomu z voličov majetkový prospech.

Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd aj námietku sťažovateľa založenú na tvrdení o porušovaní pravidiel volebnej kampane odporcom vyhodnotil ako nespôsobilú na to, aby na jej základe rozhodol o zrušení napadnutého výsledku volieb starostu.

IV.

Záver

Zohľadňujúc svoje závery k obojím námietkam sťažovateľa, ústavný súd konštatuje, že jeho skutkové zistenia nesignalizujú, že pri voľbách starostu obce [REDACTED] došlo k hrubému alebo závažnému, prípadne opakovanému porušeniu volebných predpisov pri voľbách starostu obce, na základe ktorého by v súlade so svojou ustálenou judikatúrou mohol uplatniť svoju právomoc podľa § 63 ods. 1 písm. b) zákona o ústavnom súde, teda zrušiť napadnutý výsledok volieb. Ústavný súd preto sťažnosť podľa § 63 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde zamietol.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. februára 2015